

Obama i el món

LLUÍS FOIX / Periodista

AVUI, 8 d'abril del 2009

Les dues idees més remarcables de la visita de Barack Obama a Europa i Turquia expressen un gir espectacular en la política exterior nord-americana des que Ronald Reagan guanyà les eleccions el 1980. El president nord-americà proposà un món lliure d'armes nuclears en una ciutat tan emblemàtica de la Guerra Freda com és Praga. No és la primera vegada que aquesta iniciativa es planteja ni tampoc serà la darrera. Però és estimulants que en un món en què la força ha trepitjat la raó i el dret en els últims anys, un president dels Estats Units torni a parlar de la perillositat de les armes atòmiques que foren utilitzades pels americans el 6 d'agost de 1945 sobre les ciutats japoneses d'Hiroshima i Nagasaki.

EL DISCURS FOU PRONUNCIAT A PRAGA, però els destinataris eren els mateixos Estats Units, Rússia, la Xina, l'Índia, França, Gran Bretanya, Israel, el Pakistan i Corea del Nord, que disposen tots ells d'arsenals nuclears. I també l'Iran, que està en el procés d'enriquiment d'urani per poder obtenir la bomba atòmica. Sort, senyor Obama, però la història ens diu que cap arma que l'home ha inventat per matar ha quedat enterrada definitivament. Naturalment, em sembla una iniciativa molt lloable i tant de bo la vegem en els nostres dies. El segon discurs el pronuncià dilluns al Parlament d'Ankara i és una peça per guardar, per veure si se'n surt de la complexitat de les relacions entre Occident i el món musulmà. Obama abordà l'endèmica pugna entre Israel i els palestins, el paper de Turquia com a pont entre Àsia i Europa, l'Iran, el Pakistan, l'Afganistan i la nova

filosofia de Washington respecte a l'islamisme, que trenca radicalment amb el plantejament de George W. Bush.

A LA CAMPANYA ELECTORAL OBAMA es pronuncià perquè Turquia reconegués el genocidi que els turcs perpetraren contra els armenis l'any 1915 i que causà la mort de més d'un milió i mig d'armenis. Com a president no ha anat tan lluny i quan ha respost a una pregunta sobre aquesta delicada qüestió a la capital turca s'ha limitat a donar suport als esforços dels dos països per tancar aquesta radical confrontació històrica.

OBAMA DONÀ SUPORT A L'INGRÉS DE TURQUIA a la Unió Europea com a amic dels europeus i dels turcs. Amb la brillant retòrica que el caracteritza, Obama digué que Turquia està unida a Europa per més vincles que els ponts que creuen el Bòsfor. Hi ha segles d'història compartida, de cultures barrejades, de conquestes i reconquestes, de comerç ininterromput. El president Zapatero està plenament identificat amb aquesta posició d'Obama, però no és així en el cas de França i Alemanya, els dos socis més importants de la Unió. Obama ha reconegut els avenços del govern turc per complir els requisits imprescindibles per formar part de la Unió Europea. Ha reformat el Codi Penal i ha legislat a favor de la llibertat de premsa i del dret de reunió. També ha suprimit les restriccions per ensenyar per ràdio la llengua kurda. Tot això està molt bé. Però els kurds no tenen reconeguts els seus drets com a poble ni a Turquia ni a l'Iran ni a Síria. Turquia té una constitució de caràcter laic que està controlada i vigilada per l'exèrcit i que es manifesta en les immenses banderes vermelles amb la mitja lluna blanca que onegen a les nombroses institucions dominades pels militars. En tot cas, les opinions del president Obama respecte a l'ingrés de Turquia a Europa són

interessants però no vinculen de cap manera la Unió Europea, que és la que ha de jutjar al seu moment si les condicions per esdevenir un membre de ple dret es compleixen.

LA PART MÉS RELLEVANT DEL DISCURS d'Ankara és la proclamació que els Estats Units no estan en guerra contra l'islam. Obama ha deixat molt clar que els Estats Units no basen les seves relacions amb el món musulmà exclusivament en la lluita contra Al-Qaida. Hi ha moltes més coses compartides que es fonamenten en els interessos i el respecte comuns. Amèrica no es un país cristià, jueu o musulmà. És un país de ciutadans que respecten les idees i les creences dels altres. La fe islàmica, digué Obama, ha fet molt durant molts segles per conformar el món per al bé; és el cas dels Estats Units, per exemple, que s'han enriquit dels musulmans americans. Molts ciutadans del meu país, afirmà, tenen musulmans a les seves famílies o han viscut en un país de majoria musulmana. "Ho sé perquè jo sóc un d'ells". De fet, el dia del seu jurament com a president volgué especificar el seu nom complet: Barack Hussein Obama.

EN LA SEVA PRIMERA VISITA FORA D'AMÈRICA, Obama ha deixat clar que els Estats Units ja no poden arreglar pel seu compte i amb la seva força els problemes del món. Washington estén la mà a tothom, també al món islàmic, amb l'excepció dels terroristes que volen fer realitat amb la violència les seves aspiracions polítiques.

RESPECTE A ISRAEL I ALS PALESTINS, HA INSISTIT en la necessitat d'acordar la construcció de dos Estats per tal de poder viure en pau. El discurs ha estat bonic, lúcid, impecable. Però la realitat és molt més

incòmoda i menys acadèmica i poètica. Quan arribi la primera crisi forta ja veurem com s'apliquen aquestes bones intencions.